

KURJER LITEWSKI

w W I L N I E dnia 9. Grudnia V. S. R O K U 1808.

WILNO V. S. d. 9 listopada. Kontynuacja artykułu o s. p. Biskupie Wienskim. Kapituła Wileńska wdzięczna swojemu Pasterzowi JW. Janowi Nepomucenowi Korwin Kossakowskiemu Biskupowi Wileńskiemu Kawalerowi orderu S. Alexandra Newskiego zmarłemu w Baden u wód mineralnych dnia 26 września, i czule zasnucona z niewczesnej jego straty, wspólnie z żalosną familią sprawowała przez trzy dni pogrzebowy obchód w Kościele Katedralnym Wileńskim w przytomności pięciu Biskupów, Delegatów od Kapituł Sąsiedzkich, Łuckiej, Zmudzkiej, i Mińskiej, licznego duchowieństwa świeckiego i Zakonnego, tudzież najzacieńszych Obywateli z Guberniów Wileńskiej i Grodzieńskiej. W środku Kościoła wystawiony był wspaniały Katafal wedle rysunku i przy dozorze JP. Piotra de Rossi Architekta, z portretem s. p. Pasterza malowanym przez JP. Rustem Profesora w Uniwersytecie Wileńskim, dnia 26 listopada w pierwszy dzień smutnego obchodu celebrował JW. Biskup Minski i kawaler Dederko przez przyjaźń, szacunek i życzliwość którą za życia dla s. p. Biskupa Wileńskiego zachował z dwoma Pralatami z Kapituły na ten obchód przybyły przy licznej muzyce instrumentalnej i głosowej. Kazanie miał JW. JX. Bogusławski Kanonik Katedralny Wileński ze słów pisma S. najprzyzwoiciej do przymiotów s. p. Pasterza zastosowanych z drugiej księgi Machabeuszów z Rozdziału 15 wiersza 12 w tych wyrazach. Było zaś takie widzenie, Oniasz który był wielkim Kapłanem mąż dobry i łagodny, skromny w obyczajach, wstydlivy w pójrzeniu, przyjemny w mowie, i który od dzieciństwa ćwiczył się w cnotach: tenże sam wyjątek pisma na Katafalu pod Trumną był wypisany. Po kazaniu, odprawił się obrządek żałobny Castrum doloris nazwany, przez JW. Biskupów, Dederkę Mińskiego, Bułhak Brzesko Unickiego, Wołczackiego Tommassynskiego, Kłokockiego Sydyrzewskiego Sufragana Brzeskiego i Kossakowskiego Lorymanskiego Sufragana Kurlandzkiego. Na za- iutrz to jest dnia 17 listopada po odprawionych przez różne Zakony Wigiliach i mszach SS. JW. Józefat Bułhak Biskup Brzeski obrządku Greko Unickiego z Kanonikami swoimi i Kierem, tak Świeckim jak Zakonnym zgromadzenia XX. Bazylianów spiewał Msza S. z liczną assistencją obrządkiem Kościoła wschodniego. Kazanie miał JX. Jhnatowicz Kaznodzieja przy Wileńskim Imperatorskim Uniwersytecie a dnia 30 18 listopada celebrował JW. Kłokocki Biskup Sydynewski Su ragan Brzeski Kazanie zaś mówił JX. Bonawentura Nossewicz ordynacyiny Katedralny Kaznodzieja: każdego zaś dnia Nabożeństwo zaszczycone było nader liczną przytomnością ludu i assistencją cechów

od Magistratu Wileńskiego przysyłanych. Zebranie się na ten smutny obchód, tym Biskupów, duchowieństwa i obywatelów, dowodzi powszechnego uszanowania, miłości, i najwyższy szacunek, jaki s. p. Pasterz łagodnością, dobroczynnością i wszelkiego rodzaju cnotami w ciągu pracowitego i całkiem dobru publicznemu poświęconego życia sprawiedliwie sobie ziednał.

S. PETERSBURG V. S. d. 29 Listopada. Część naszej galernej flotyli, złożona z dwóch pływających baterji, sześciu łodzi działowych i kilku mniejszych statków, popłynęła do Jung Ferzunda. W ciągu dni czterech przeszło do Abo więcej 15 statków przewozowych z prowiantem i narzędziami artyleryjskimi. Z powodu oddalenia się nieprzyjaciół od brzegów rozkazano wojskom GL. X. Bagrationa i GL. Graffa Witgenszteyna rozeyść się na zimowe leże. GL. Tuczkw donosił że wojska jego atakowane były dnia 30 przez Szwedów pod wsią Kaupinien: grenadyerowie z gwardji Królewskiej pułku Sawalax, oraz strzelce Karelscy i Sawalaxy mieli przeysć lasem scieszkami od Wiereme do Jdensalmi, formować się w kolumnę i uderzyć na nasz środek, który złamałszy chcieli oderznąć staż przednią: o godzinie drugiej z rana forpoczty nasze postrzegły tę kolumnę, wszystkie wojska GL. Tuczkwowa za pierwszym znakiem udały się na wyznaczone miejsca dla przyjęcia nieprzyjaciół. Uderzyli Szwedzi na brygadę GM. Rachmanowa ze wszelką natarczywością, lecz po sześciogodzinnej bitwie, wprzód nim mogli dostać się do przedniej straży, zupełnie rozbici i w lasach rozsypani zostali. Stracili na placu więcej 200 zabitych; wzięliśmy w niewolę Maiora Malm, oberofficerów 2, unterofficerów 4 i 87 żołnierzy: zabito naszych Kapitana Libharta z pułku muszkieterskiego, Kapitana Marienowskiego, i Porucznika Molukowa; raniono Maiora Pole i Podporucznika Grygoriewa z tegoż pułku, Kapitana Chevalier de Lagerde z leybgwardyjskich strzelców i Porucznika Petyna; żołnierzy zabitych i ranionych mieliśmy 170. Scigaliśmy nieprzyjaciół wiorst 7. GL. Tuczkw pochwała strzelców leybgwardji i brygadę Rachmanowa, którzy w tej bitwie celowali męstwem i szczególnym porządkiem w porażeniu Szwedów.

WIEDEN d. 30 listopada. Cesarzowa do zdrowia powróciła i przyjeżdża z Cesarzem do tej stolicy na dzień 1 grudnia z Ołomuńca. Nagle uzbieraia i podnoszą fortyfikacye twierdzy Laybach Insurrekcyja całej szlachty Węgierskiej iako też milicya Astryacka mają być urządzone przed nowym rokiem. Wiadomości z Konstatynopola donoszą że poseł Angielski Adair nie był tam przyjęty i wysiąc na brzeg Turecki niepozwolono ie-

mu. Sultan, W. Wezyr i cały dywan w ścisłych związkach z Francją chcą zostawać. Adair oświadczył więc Dardanelle i inne porty Tureckie zamkniętymi przez floty Angielskie; wszakże nigdy Anglicy przełamać niepotrafią tych baterii i twierdz jakie są w tej ciasninie założone naprawione i uzbrojone. Kapitan Basza całą ściga flotę do Bosforu mając w porcie stołecznym zimować: wydane są wyraźne rozkazy aby żadnego Anglika do krajów Tureckich nieprzyimować: Posłanego Francuzkiego uroczyście za krzywdę jego przeproszono. Oboz Daud Basza rozpuszczony; spodziewają się albowiem Turcy pokoju. Regencya Algerska i Tunis pogodziły się, niepodpisując traktatu zaręczyły sobie pokój i wojny zaprzestały; mają wejść w ścisłe przymierze z Królem Sardyńskim, którego porty dla ich handlu nader są wygodne.

Z wiadomości Hiszpańskich wiemy o podziale sił tego narodu. G. Romana dowodzi w północnej części; G. Vives w Katalonii. Czynnościami wojennymi rządzi Junta wojskowa złożona z 7 Generałów; wydała na druk wyraźne przepisy dla wodzów, aby unikali głównej bitwy, i cofali się w stronę ze stratą nawet dla uścia od walnej rozprawy; w ten czas tylko mogą potykać się gdy mieć będą za sobą położenie miejsca, lub przemagając siłę; zawsze jednak obowiązani prowadzić nieustanną walkę cząstkową; dzień noc i każdego czasu winni napadać na Francuzów, trwożyć, mordować, ze wszystkich stron na obozy, kolumny, i oddziały Francuzkie nasyłać strzelców i jazdę. W ustępie zepsuć mają wszystkie mosty; gościńce przekopać, wozowoz zarzucić; wszystko uprowadzić i zniszczyć, zostawiając nieprzyjacielowi puste domy i gołą pustynię; armia srodkowa koło Madrytu zebrana w liczbie 65 t. ludzi będzie formować wojsko odwodowe mniej zdane się dla obrony stolicy w potrzebie, lecz dla panowania w polu. Wyruszyły ze stolicy do pomienionej rezerwy regimenta piechoty i jazdy; pierwszych jest 6 każdy od 100 ludzi; drugich trzy, każdy od 670 koni. W skutek iednomysłnego postanowienia Junty szrodkowej formują się wszędzie milicje od których Grandowie nie są wyjęci; iedni tylko starce, kobiety, dzieci, oraz chorzy, są uwolnieni. Naybogatsze familie wywiozły swoje skarby do portów na okręty Hiszpańskie i Angielskie, na których w nieszczęśliwym rzeczy obrócie mają płynąć do nowego świata, gdzie szukać będą nowej oyczyzny. Skutkiem wypełnienia powyższych przepisów jazda Francuzka nie mogła dostać furazów i przeto znaczna część miała być odesłana do Francji. Rząd najwyższy odbywa posiedzenia swoje w Araniuez, Floryda Blanca prezyduje. Stanu Sekretarz Cevallos wydrukować kazał opisanie interessów politycznych Hiszpanii teraźniejszych czasów. G. Angielski Stewart czyni przygotowania do opuszczenia Malty dla przeniesienia wojska swojego na miejsce, z którego by mógł więcej szkodzić Francuzom, Margrabia Pontargo opuściwszy Bilbao złączył się z G. Black. Lizbona oświecona była trzy nocy na znak radości jaką mają obywatele, iż będą mogli oglądać powracający rząd dawniejszy.

PARYZ d. 21 listopada. Kładniemy dzienniki armii naszej Hiszpańskiej trzeci dnia 13 i czwarty 15 w głównej kwaterze Burgos pisane. Marszałkowie, Victor X. Belluno, Lefebvre X. Gdański, Soult X. Dalmacyi ciągle pędzą wojsko Gallicyjskie od Bilbao uciekające. Pierwszy ciągnie na Espinosa, drugi na Villarcayo, trzeci okrążył przez Reynosa. G. Milhaud wtargnął do Palencia na czele swojej dywizyi jazdy; posłał iey oddziały w pogoń za artyleryą armii Gallicyjskiej do wąwozów pod Reynosa. Młodzi uczniowie Salamanki, którzy myśleli o podbiciu Francji, zapaleniu wieśniacy którzy rabunek miast Bordeaux i Bayonne sobie wystawowali, widząc zawiedzione nierozsądne ich marzenia, i poznając oszukanie swoje przez Mnichów, którzy im wmówili, że wszyscy święci, iacy się im pokazali, będą ich szeregi prowadzić. Rozpacz i trwoga największa: opłakują nieszczęścia, na które ich narażono; i tę walkę bez celu, do której są wprowadzeni; złożyć tym fałszem, którymi ich uwiedziono.

Nasza Jazda okrywa wszystkie równiny Kastylii. Zapal w całym wojsku powszechny; żołnierze ubiegają na dzień mil 14 i 15 bez zmordowania. Większe przednie stráže już są nad rzeką Duro. Całe nadbrzeże między Bilbao i S. Ander jest z nieprzyjaciół oczyszczone. Nieszczęśliwe Burgos, narażone na wszystkie klęski miasta szturmem wziętego, okropnym strachem przeżył. Xięża, Duchowni, mieszkańcy, uciekli na pierwszą wiadomość o zasłanej bitwie, lękając się żołnierzy Extremadurskich, którzy zatarasowawszy się wdomach bronić się mieli. Wpadli ci do miasta i zrabowali, za niemi weszli nasi żołnierze chcąc nieprzyjaciół z domów wyparować, żadnego mieszkańcy już nie znaleźli. Ludzie podobni jak Stein, który w niedostatku wojska liniowego radzi pospolite ruszenie, powinni by przypatrzeć się tym klęskom i przeświadczyć się że ani pierwsze oprzeć się zdołają naszym orłem, ani drugie zgotować mogą wielkie przeszkody wojsku ćwiczonemu. Znaleźliśmy w Burgos i okolicach wełny za 30 mill. franków, wszystkie Imperator sekwestrować kazał; wełna duchownych i osob należących do Insurrekcji będzie skonfiskowana i najprzód oddana w nadgródę skrzywdzonym Francuzom: bo w Madrycie nawet, złupiono od lat 40 tam zamieszkałych; Hiszpanów ich Królowi wiernych ogłoszono za emigrantów; stracili swoje majątki nayoświeceńszy i najtnotliwszy Minister Azanza, doskonały w marynarce Massaredo, najlepszy w Hiszpanii żołnierz Offaril; tych dobra z publicznego targu przedano. Campo Alange mąż szanowny przez swoje cnoty i majątek, właściciel 60 t. owiec, Merinos, i 3 mill. dochodu, wszystkie utracił, cały dostatek poszedł na łup fanatykom. Rozkazał Imperator skonfiskować towary Angielskie i osadowe przywiezione do Hiszpanii od czasu nastącej insurrekcji. Dobrze uczynią kupcy Londyńscy posyłając swoje towary do Lizbony Oporto i Hiszpańskich portów. Im więcej ich przyszlą tym znaczniejsza będzie dla nas kontrybucya.

Miasto Palencia prowadzone przez szanownego Biskupa z radością przyjęło nasze wojska. Nie

czuie ono klęsk wojennych. Święty Biskup wypełniający Ewangelię prawidła, prowadzony chrześcijańską miłością, samą słodyczą tchnący, jest największym Niebios dobrodzieystwem dla ludzi. Biskup zaś namiętnościom oddany, zapalczywy, mściwy, kładący bunt i nieposłuszeństwo, zamieszanie i wojnę, jest straszidłem od Boga rozgniewanego danym dla ludzi, dla obłąkania ich w pierwszym moralności początku. W więzieniach miasta Burgos, wielu było zamkniętych Xięży; pospólstwo wszystkich ukamienowało. Nieszczęśliwi, mówili do nich ludzie, wyscie nas wciągnęli do przepaści nieszczęść. Może już nieobaczemy naszych żon i dzieci. Nieszczęśliwi, Bóg was ukarze w pieklach za wszystkie klęski jakie ścigneliście na nasze familie i naszą oyczyznę.

Imperator odprawił wczora, 14, popisy dywizyi Marchand; na place wakujące mianował najzasłużeńszych Officyerów i unteroficyerów, dystyngwującym się żołnierzom rozdał nagrody; mianowicie był kontent z tych wojsk, które przychodzą prawie bez odpoczynku od brzegów Wiskły. Ney X. Elchingen z Burgos wyjechał. Dzisiaj, 15, odprawił Napoleon popisy swojej gwardyi na równinie pod Burgos, oglądał potem dywizyę G. Dessolles i mianował na wszystkie wakanse w tej dywizyi. Wszystko jest w ruchu; ważne gotują się wypadki. Plany tylko mądrze ułożone dają skutek wojny szczęśliwy. Pomiędzy ieniami znaleźliśmy mających przy guziku orła wywróconego i dwoma strzałami przebitego, z napisem, dla zwycięzcy Francyi. Śmieszna ta chluba wyjawia współrodaków Don Quisotta. Nie można należeć do wojsk podlejszych; równie są nikczemne w górach jak na równinie. Gruba niewiedomość; głupie rozumienie o sobie, okrucieństwo ze słabszym, chytrość i podłość z mocniejszym, jest obraz który ciągle widzimy. Mnichy i inkwizycya zamienili tych ludzi w bydła.

Letkiey jazdy i dragonow 10 t. z 24 działami letkiey artyleryi ruszyło dnia 11 przeciw Anglikom, którzy mieli się znajdować się w Walladolid. Ci mężni ubiegli we dwa dni mil 34, lecz ich nadzieia zawiedziona została. Weszliśmy do Palencia i do Walladolid, jeszcze daley 6 mil postapiliśmy, lecz nigdzie nieznaleźliśmy Anglikow, oprócz nadziei i upewnienia o ich przybyciu. Zdaje się jednak niewątpliwą rzeczą iż jedna ich dywizya w Corogne wylądowała, druga weszła do Badaioz na początku tego miesiąca. Dzień, w którym ich znajdziemy, będzie uroczystym dla wojska Francuzkiego. Czy też nie skropią swoją krwią tego lądu, który pustoszą swemi intrygami, i wyłącznym dla siebie handlem! gdyby zamiast 20 t. było ich 80 albo 100 t, nauczyłyby się matki Angielskie znać klęski wojny i Rząd nieczyniłby igraszki z życia i krwi narodów lądowych! Machiawelizm Angielski użył kłamstwa najgrubszego, sposobow najpodlejszych dla obłąkania narodu Hiszpańskiego: lecz massa ludu jest dobra; Biskaia, Nawarra, Kastylia stara, część większa Arragonii do brze myślą: ogólnie widzą Hiszpanie okropną przepaść; wkrótce złorzeczyć będą tym, którzy ich do niej pogrążają, iako tylu klęsk sprawcom. Flory-

da Blanca naczelnik insurrekcyi, dawniey Minister za Karola 3, zawsze był głównym nieprzyjacielem Francyi a najgorliwszym Anglii stronnikiem. W ostatniej godzinie pozna może błędy polityczne całego życia. Ten starzec zaslepiony, zabobonny, dobiera za poufałych, samych mnichow fanatykow i najmniej oświeconych. Porządek jest przywrócony w Burgos i okolicach, przestraszeni w pierwszym momencie wiesniacy powracają z ufnością do swoich domow i swojej pracy.

Różne listy Hiszpańskie z różnych miast pisane a przez Francuzów przejęte donoszą, że z t. Anglikow, strzelcow, artyleryi, wojsk letkich, a wybornych żołnierzow w Corogne wylądowało pod dowództwem G. Baird. Przy tem 600 piechoty i 700 jazdy wysiąć miało w tem porcie ze 147 statkow przewozowych. Widziano przed tym portem banderę Francuzką dnia 10 od wieczora aż do rana. Dnia 27 wyszli z Corogne Anglicy dla złączenia się z Hiszpanami. Później wysiadł batalion gwardyi i 14 regiment; żołnierze mają piękną postawę: wkrótce pójdzie ta dywizya za pierwszą do głównego wojska. Junta najwyższa rządu Królestwa unieczemniła wyrok generalnego Kapitana la Cuesta który rozkazał uwięzić niektórych Officyerów. Mianowała Generał Inspektorem piechoty liniowej letkiey czyli cudzoziemskiey Don Piotra Gonzales de Llamas a Inspektorem jazdy letkiey i liniowej Don Kamen de Villalba. D. Pedro de Medinetta będzie sprawował po dawnemu urząd Inspektora milicyi. Taż Junta ustanowiła dla karania zdrajców Hiszpanów i stronnikow Imperatora Francuzkiego trybunał z Ministrow D. Andre Lasanca konsyliarza Królewskiego, D. Ramon de Passada i Soto konsyliarza Indyjskiego, D. Joseph Justo Salcedo Admirala. D. Carlos de Simon Pantero Sekretarza, D. Sanche de L. Lamas, D. Pierremaria Ric, i D. Antonio Seoana oraz D. Justo Maria Jbar Navarro, który będzie Instygatorem. Ten Trybunał obowiązany pilnować postępów poddanych Napoleona i jego familii; sądzić będzie ze wszelką praw srogością szpiegów i przyjaciół Francuzkich; tygodniowy Minister przyjmować będzie wyznanie oskarżonych, i doniesienie świadkow. W tej uchwale zastrzeżona jest różnica między członkami Junty Bayerskiej, którzy tam podpisali różne ustawy; ci którzy na pozor z musu przysięgli są ludzie honorowi i oddzielnii od tych którzy tam działali i z Francuzami czynią.

Też listy przejęte zawierają: że Anglicy do Badaioz pierwszych dni listopada nadciągać zaczęli, że ztąd działania wojenne pewniejszemi będą, że armia Extremadurska już ruszyła, przydać tu należy że to wojsko przyszło na miejsce i zniszczone zostało. Dalej piszą że pod dniem 5 t. m. regimenta Angielskie i trzy parki artyleryi tego narodu przybyły do Badaioz ciągnąć na Burgos. W Benawenta mieście prowincyi Leonu dnia 28 p. m. czekali Hiszpanie przybycia G. Romana i dwóch posłów Angielskich od trzech dni. Ten Generał dnia 3 t. m. w Madrycie został mianowany z powszechnym zaufaniem, za wodza wojska Galicyjskiego, G. Black służyć pod nim będzie wszystko

dotąd pomyślnie dla Hiszpanów udaie się. Należy tu obiasnić, że ani jeden ani drugi, jeżeli jeszcze żyją, nie mają już wojska żadnego, galicyjskie jest tak zniesione jak Extramadurskie. Inne listy mówią o wygranych i przegranych bataliach, o ciągnących ze wszystkich stron wojskach, artyleryi, ochotnikach Madryckich pięknie i dobrze uzbrojonych, o zaięciu wszystkich koni w Madrycie i okolicach, nawet z pod karet pod lejbguardyą i artyleryą; o wysłaniu do Vera-Cruzu po pieniądze, o ukamienowaniu G. Pignatelli który miał zaprzedać swoje wojska Francuzom; o mających przybyć 8 t. Anglikach i wiele pieniędzy.

Przysłał Imperator prawodawcom 12 Chorągwi nieprzyjaciółom wydartych. Prezydent Fontannes na czele deputowanych z tego zgromadzenia miał audyencyą u Imperatorowej i u Matki Napoleona; którym złożył najczelniejsze tłumaczenie chęci zgromadzenia prawodawców, i podziękowanie najwyższe. Kładniemy ośnowę listu od Imperatora pisanego „Mosci Panie Prezydencie zgromadzenia prawodawczego! w dniu 15 od czasu zawiązania mojego posiedzeń waszego zgromadzenia wdarło pod Burgos wojsko moje 12 chorągwi armii Extramadurskiej, w której były gwardye Hispańska i Walteńska; posyłam prawodawcom te znamiona jako dowody niezbitości mojego dla nich szacunku i upoważnienia. Proszę Boga aby miał Prezydenta w swojej świętej opiece pisano w obozie Imperatorskim w Burgos 12 listopada „Po przeczytaniu tego pisma uchwalili prawodawcy wysłać Deputacyą na zaniesienie Imperatorowi uroczystego dziękczynienia.

LONDYN d. 12 listopada. Ministrowie Angielscy odebrawszy od ładu wezwanie do pokoju, natychmiast wysłali gońca stanu Mills do posła Angielskiego u Hiszpańskiej Junty Frere. Merrey w tytule nadzwyczajnego posła wyjechał z propozycyami do Sztokholmu, po odprawionej trzy godzinnej rozmowie z Ministrem spraw zagranicznych Canning. Niema tam zabawić nad trzy miesiące, lecz wielką mając sobie nadaną władzę, nader ważne uskutecznić może dzieła.

Jeszcze Sąd na GG. Dabrymple i Withelocke przeznaczony nie rozpoczął czynności, czekając na przybycie z Portugallii G. Burrard. Większa część świadków przybyła do Londynu. Admirał Kotton i Spencer codzień są oczekiwani. Przyszło z Quebec 17 okrętów masztami i drzewem do budowlu okrętowej ładowanych. Wojsko w Portugallii, będące z pogorszeniem prawdziwych patriotów, niepotrzebnie tam zostaje bezczynne, nie niosąc pomocy sprzymierzeńcom; wynosi ono tam 10 t. G. Eraddock teraz dowodzi. Posyłamy do Hiszpanii wiele łańdzy, które Insurgenci najwięcej potrzebują, będąc sami zupełnie słabymi w tej części wojska. Wiliers mianowany jest posłem w Portugallii.

FLORENCYA Stolica Toskanii d. 7 listopada. Dokonczona odezwa Arcybiskupa Toskańskiego do Duchowieństwa „Spodziewam się że przewielebni w winnicy Chrystusa pracujący w każdym miejscu czasie zawsze i szczególnie u SS. ołtarzy

oraz w Trybunale pokuty powtarzać będą swoim owieczkom te wielkie wagi prawdy, które wdzisiejszym naszym położeniu koniecznie trzeba, dać im poznać. Do tego obowiązani iestescie przez moje rozkazy 4 maja 18 i 27 lipca, oraz 3 sierpnia. Nadewszystko wrzycie Dusze waszemu staraniu powierzonym, aby niesłuchały zbrodniczych namow, słowem lub pismem czynionych od osób złe myślących, nieprzyjaciół porządku publicznego i szczególnego. Ponieważ te namowy wtrącają do przepaści nie tylko uwiedzionych, lecz i niewinnych obywateli, a nas uczynią odpowiedzialnymi przed Bogiem, rządem i publicznością za ich wszystkie klęski. Tak postępując nie będziecie sobie zarzucać żeście w potrzebie do trzody waszej nieprzemówili, i moich rozkazów nieusłuchali. Niniejszy Mandat obwieszczony będzie u ołtarza w dni uroczyste, przytem wytłumaczycie ludowi jego zasady i przydadcie co tylko rozstroponość i mądrość radzić wam będzie w tak ważnem zdarzeniu.

AMSTERDAM dnia dwódniesiego pierwszego listopada. Dokonczenie mowy Króla Hollenderskiego Lidwika do prawodawców. „Trafiemy do celu gdy opinia narodowa dopomoże, wszyscy czuć powinni święty obowiązek obrony kraju, oraz przekonać się o tem nieodzownym porządku, iż rodzice ustępują miejsca na tem padole dzieciom, którzy stawszy się ojcami schodzą koleją zostawiając swoich następców, z tą więc równością i tym porządkiem iac się oręzać powinni i zastępować miejsca ubitych; dziecię zatem od urodzenia wychowane będzie w stanie wojskowym dla uformowania dobrego żołnierza, matka, a nadewszystko do brego Hollendra. Obeydziemy się tym sposobem bez tej strasznej wam konskrypcyi, a wojsko nieśmiertelne mieć będziemy. Trzeba mieć marynarkę dla obrony handlu i osad, wojsko dla obrony kraju i poskromienia zuchwałych. Złe są niektórych w tej mierze przesady. Okropna wojna musi mieć swój koniec, zakwitnie pokoy, za pomniemy na ten czas cierpienia nasze. Niech będzie naród przekonany, że święcie zachowam prawa, zwyczaje i język narodowy. Powtarzam iż niechęć konskrypcyi ani bankructwa, których nie życzę, życzyć niemogę i nigdy nie będę. Żądam u całego narodu wytrwania, i aby mnie darował swoje zaufanie oraz przyoił te przekonanie że pierwsza najsświętsza powinność moja iest szczęście i dobro Hollandrow.

Dla pociechy handlu Król Westfalski Hieronim wezwał Dyrektora wodnych komunikacyi Wibecking do zrobienia planu kanału łączyc mającego rzeki Weser i Elbę. Na wiosnę zacznie ten Monarcha kopać kanał większy od innych. Połączy morze północne z Bałtyckim, zwiąże Wezer, Elbę, Odrę, Wisłę i Niemen; nim Holender popłynie aż do Rosyi. S. Petersburg, Memel, Wilno, Królewiec, Gdańsk, Warszawa, Wrocław, Drezno, Berlin, Hamburg, Bremen, Magdeburg, Cassel, i wszystkie prawie miasta Westfalii mieć będą wodną komunikacyą. Dwa będą kanały z wodą na zapas; 11 szluz ułatwi całą robotę. Statki z 1000 cętnarow ciągnąć będą mogły.

w Wilnie w Drukarni XX. Piłarów.

DODATEK